Online ISSN: 2980-9800
Print ISSN: 2981-0094
Journal of Documentary and Archival Studies
Homepage: https://docs.aqr-libjournal.ir/

A Documentary study of the Establishment of Radio and Television in Isfahan

Majid Gholami[1], Seyyed Masoud Seyyed Bankdar[2]

1. PhD Student in the History of Islamic Iran, Department of History, University of Isfahan, Isfahan, Iran (corresponding Author). filelllar@gmail.com

2. Associate Professor, Department of History, University of Isfahan, Isfahan, Iran. sm.sbonakdar@ltr.ui.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received: 17 September 2025
Received from revised: 15 November 2025
Accepted: 7 August 2026
Available online: 1 September 2026

***Keywords*:**
National Broadcasting,
Islamic Republic of Iran Broadcasting (IRIB),
Isfahan, Radio,
Television,
Broadcasting Stations.

Introduction

As an influential institution in cultural and social transformation, provincial broadcasting has played a significant role in expanding public access to information and producing media content relevant to local audiences. Adopting a documentary research approach, this study examines the sites, buildings, and transmission and broadcasting facilities of the Islamic Republic of Iran Broadcasting (IRIB) in Isfahan, from the pre-revolutionary period to the inauguration of the Isfahan Provincial Television Network. It traces the historical development and spatial expansion of IRIB facilities in Isfahan and analyzes their contribution to the dissemination of information and the development of local and regional programming. The significance of this subject lies in the fact that broadcasting facilities are not merely physical spaces housing technical equipment; they also embody the political, social, and technological transformations and power relations that have shaped different historical periods. Accordingly, the study addresses the following central research question: How did IRIB facilities in Isfahan emerge, relocate, and expand over time, and what factors shaped the selection of their locations?

Material and method

This study employs a documentary and historical research approach. Data were collected from multiple sources, including official documents held by the National Library and Archives of Iran (Sākmā), the archives of the Isfahan Provincial Broadcasting Center, historical reports, library resources, and oral interviews with former experts and managers of the Islamic Republic of Iran Broadcasting (IRIB). The documentary sources examined include a report on the installation of loudspeakers by the British Consulate on Chaharbagh-e Abbasi Street (1322 SH); a document recording the renaming of the General Department of Publications and Propaganda as the General Department of Information and Radio; a document concerning the prevention of police radio operations (1330 SH); documents relating to the relocation of studios; records concerning the acquisition of the Pashm-Baf factory; and documents pertaining to the transfer of land

Gholami, M. (2026). ite this article: Gholami, M. (2025). A Documentary study of the Establishment of Radio and Television in Isfahan, 5(1), 82-103.
Journal of Documentary and Archival Studies.

© The Author(s) retain the copyright.
Publisher: The Organization of Libraries, Museums and Documents Center of Astan-e Quds Razavi.
DOI: https://doi.org/10.30481/psa.2026.599185.1126

and buildings to IRIB. In addition, interviews were conducted with technical engineers, legal experts, and retired IRIB managers, with relevant interview material cited in the main text. The data were analyzed through chronological reconstruction and conceptual analysis of places, guided by the concepts of centralization, the securitization of space, the transition from industrial to media use, and regionalization.

Findings

The findings indicate that Isfahan's first radio broadcasting unit was established in 1328 SH at the Officers' Club on Ostandari Street. Its programs were transmitted via a 75-kilowatt transmitter operated by the Isfahan Army Division. Following the coup d'état of 28 Mordad 1332 SH, Radio Isfahan's studio was relocated to the Farahabad military barracks. In 1333 SH, it was moved again, this time to a site housing wireless communication equipment. In Farvardin 1337 SH, a rented house on Shamsabadi Street, formerly known as Shahnaz Street and located adjacent to Sina Hospital, was designated to accommodate the various departments of the General Department of Publications and Radio. In 1339 SH, the Endowments Administration allocated a plot of land on Taj Alley, off Azar Street, to Radio Isfahan. A new building was subsequently constructed on the site, comprising a radio studio, four administrative offices, and twelve residential rooms. In 1337 SH, a 1-kilowatt medium-wave transmitter was installed on Bozorgmehr Street, extending Radio Isfahan's daily broadcasting schedule to six hours.

In 1341 SH, new studios equipped with Ampex recording equipment and a 10-kilowatt transmitter began operating, extending daily broadcasting time to sixteen hours. In 1350 SH, radio and television services were merged to form the National Iranian Radio and Television (NIRT). During this period, a plot of land at the site of present-day Saadi Park, formerly known as Kourosh Park, was allocated for the construction of a broadcasting facility after being transferred to the broadcasting organization by the incumbent mayor.

In 1352 SH, Isfahan Television began broadcasting its Second Channel using a 50-watt transmitter operating on Channel 8. The signal was relayed through the Oil Company's microwave link, which connected the sites at Darvazeh Shiraz and the sugar factory. In 1354 SH, the Marshinan station was established approximately 100 kilometers east of Isfahan in cooperation with the Air Force. The transmitters serving the First and Second Television Channels were subsequently relocated to this station. In 1357 SH, two 5-kilowatt transmitters were installed at Marshinan. Following the 1979 Revolution, the Habibabad transmitter was commissioned in 1360 SH, and a medium-wave radio station was established there in 1361 SH. On 16 Dey 1373 SH, the Kuh-e Panjeh station became operational with 2-kilowatt transmitters.

The present-day building of the Isfahan Provincial Broadcasting Center, located on Chaharbagh-e Khaju Street, formerly housed the Isfahan Wool Spinning and Weaving Factory, commonly known as the Pashm-Baf factory, which was established in 1314 SH. The factory went bankrupt during the 1340s SH. In 1349 SH, NIRT won the auction to acquire the factory complex, and the final deed of ownership transfer was executed on 23 Khordad 1356 SH.

Following the Islamic Revolution, the entrance to the factory was taken over by the Construction Jihad Organization (Jahād-e Sāzandegī). In 1361 SH, following mediation by the provincial governor's office, the northern section of the site was transferred to the broadcasting organization in the first phase of the handover. On 3 Azar 1362 SH, the entire complex was transferred to the organization. The transport unit and the maintenance units responsible for television and FM transmitters were the first departments to relocate to the Khaju complex. The radio production unit was subsequently moved from Azar Street, followed by the television production units.

Discussion and conclusion

A conceptual analysis of the sites occupied by the Islamic Republic of Iran Broadcasting (IRIB) in Isfahan reveals that these locations reflect the city's political, social, and

technological transformations over the past century. The gradual relocation of broadcasting facilities—from the Officers' Club and Farahabad Barracks to Azar Street and Saadi Park, and ultimately to the Khaju complex—illustrates their progressive integration into the urban fabric and the transition from military-controlled spaces to civilian broadcasting facilities.

Security considerations, particularly in the aftermath of the coup d'état of 28 Mordad 1332 SH and during the Iran–Iraq War, were among the principal factors shaping the location and relocation of IRIB facilities. The establishment of transmission stations in the elevated areas of Marshinan and Kuh-e Panjeh, together with the use of Habibabad as a refuge for personnel during the war, underscores the importance assigned to physical security and communications security in the development of Isfahan's provincial broadcasting network.

The conversion of the former Pashm-Baf factory into the Khaju complex illustrates the transition from industrial to media use, transforming a bankrupt industrial facility into a center for broadcasting production and transmission. This transformation also reflects the complex power dynamics between state institutions and organizations established during the early post-revolutionary years. The establishment of transmission stations at Marshinan, Habibabad, and Kuh-e Panjeh marked a turning point in the development of broadcasting in Isfahan, extending signal coverage beyond the urban center to reach wider regional audiences. This expansion reflected a broader coverage strategy aimed at reaching the largest possible population across Isfahan Province and neighboring provinces. It also coincided with the division of Iran into eight technical regions in 1355 SH, indicating the emergence of a more systematic approach to the geographical organization of broadcasting at the national level.

Taken together, the sites associated with broadcasting in Isfahan—from the installation of the first loudspeaker at the British Consulate on Chaharbagh-e Abbasi Street to the extensive Khaju complex—provide valuable insights into the region's political, social, and technological history. Tracing this historical trajectory can inform urban planners and media administrators in planning future facilities that respond to local identities and foster stronger connections between broadcasting institutions and the public.

پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی
شاپا الکترونیکی: ۹۸۰۰-۲۹۸۰
شاپا چاپی: ۰۰۹۴-۲۹۸۱

بررسی اسنادی شکل‌گیری رادیو و تلویزیون شهر اصفهان (۱۳۲۲-۱۳۷۶ش)

مجید غلامی[۱]، سیدمسعود سیدبنکدار[۲]

۱. دانشجوی دکتری تاریخ ایران اسلامی،گروه تاریخ، دانشگاه اصفهان. اصفهان. ایران (نویسنده مسئول). filelllar@gmail.com
۲. دانشیار ،گروه تاریخ، دانشگاه اصفهان. اصفهان . ایران. sm.sbonakdar@ltr.ui.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
پژوهشی

تاریخچهٔ مقاله:
دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۲۶
بازنگری: ۱۴۰۴/۰۸/۲۴
پذیرش: ۱۴۰۵/۰۵/۱۶
انتشار: ۱۴۰۵/۰۶/۱۰

کلیدواژه‌ها:
رسانه ملی،
صداوسیما،
اصفهان،
رادیو،
تلویزیون،
ایستگاه پخش.

چکیده

رسانهٔ ملی استانی به‌عنوان یکی از نهادهای تأثیرگذار در تحولات فرهنگی و اجتماعی، نقش مهمی در گسترش اطلاع‌رسانی ایفا کرده است. باوجود این، سؤال اصلی پژوهش آن است که مکان‌ها، ساختمان‌ها و ایستگاه‌های ارسال و پخش برنامه‌های رادیو و تلویزیون وابسته به سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران در شهر اصفهان از پیش از انقلاب اسلامی تا زمان افتتاح شبکهٔ استانی اصفهان، بر چه اساس و در چه نقاطی از شهر استقرار یافته‌اند و این استقرار چه نقشی در توسعهٔ اطلاع‌رسانی و شکل‌گیری برنامه‌های محلی و منطقه‌ای داشته است؟ روش تحقیق، کیفی و از نوع تاریخی ـ تحلیلی با رویکرد اسنادی است. برای گردآوری داده‌ها از اسناد رسمی، گزارش‌های تاریخی، منابع آرشیوی و همچنین نقشه‌ها و تصاویر مرتبط با دورهٔ زمانی موردنظر استفاده‌شده و تحلیل داده‌ها با روش توصیفی ـ تحلیلی و با هدف بازسازی روند تاریخی استقرار فضاهای رسانه‌ای انجام گرفته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که فضاهای رسانهٔ ملی در اصفهان، ضمن ایفای نقش فنی و تولیدی، بستری برای تقویت ارتباطات اجتماعی فراهم کرده‌اند و درعین‌حال زمینه‌ساز شکل‌گیری زیرساخت‌های رسانه‌ای پایدار برای توسعهٔ فرهنگی استان بوده‌اند. نتیجهٔ پژوهش حاکی از آن است که الگوی استقرار مکانی و گسترش تاریخی این فضاها نه‌تنها تابعی از الزامات فنی پخش و ملاحظات امنیتی ـ اداری بوده، بلکه به‌تدریج به عاملی مؤثر در مرکزیت‌بخشی به تولیدات رسانه‌ای محلی و بازتولید هویت فرهنگی ـ منطقه‌ای در اصفهان تبدیل شده است. این نتیجه می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های آیندهٔ توسعهٔ شبکه‌های استانی و همچنین در مطالعات تاریخی رسانه در ایران کاربرد داشته باشد.

استناد: بررسی اسنادی شکل‌گیری رادیو و تلویزیون شهر اصفهان (۱۳۲۲-۱۳۷۶ش) . ۵(۱)، ۱۰۳ - ۸۲. *پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی*.
https://doi.org/10.30481/psa.2026.599185.1126

ناشر: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی
© نویسندگان.

مقدمه

رسانهٔ ملی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی شکل‌دهی به افکار عمومی و انتقال فرهنگ، همواره نقشی فراتر از یک نهاد اطلاع‌رسانی صرف ایفا کرده است. در این میان، بررسی تاریخ شکل‌گیری و تحولات فیزیکی مراکز رادیویی و تلویزیونی در شهرها، می‌تواند بازتابی از تحولات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن جامعه باشد. شهر اصفهان به‌عنوان یکی از قطب‌های مهم رسانه‌ای کشور، از نخستین سال‌های ورود رادیو به ایران تاکنون، میزبان فضاها و ساختمان‌هایی بوده است که هر یک در مقطعی، کانون تولید و پخش محتوای رسانه‌ای بوده‌اند. از بلندگوهای نصب‌شده توسط کنسولگری انگلیس در خیابان چهارباغ در دوران جنگ جهانی دوم که نخستین تجربهٔ پخش عمومی صدا در این شهر را رقم زد تا استودیوهای کوچک و ابتدایی در باشگاه افسران و سپس ساختمان‌های مجهز در خیابان آذر، بوستان سعدی و خواجو، همگی نشان‌دهندهٔ روند تدریجی، اما پرفراز و نشیب استقرار و توسعهٔ رسانه ملی در اصفهان هستند. این پژوهش بر آن است تا با بررسی اسناد تاریخی، گزارش‌ها و منابع آرشیوی، به شناسایی مکان‌های صداوسیما در اصفهان از پیش از انقلاب اسلامی تا زمان افتتاح شبکهٔ استانی بپردازد و نقش این فضاها را در توسعهٔ اطلاع‌رسانی و تقویت هویت شهری تحلیل کند. روش تحقیق این مطالعه، اسنادی و مبنی بر بررسی منابع آرشیوی، اسناد رسمی و مصاحبه‌های تاریخ شفاهی است.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های پیشین در حوزهٔ تاریخ رسانه در ایران عمدتاً بر محتوای برنامه‌ها، تحولات نهادی و سیاسی صداوسیما، یا نقش رادیو و تلویزیون در مدرنیزاسیون متمرکز بوده‌اند. پژوهش‌هایی مانند مختاری (۱۳۸۸) به زمینه‌های سیاسی و اجتماعی ظهور رادیو در ایران پرداخته‌اند، اما کمتر به ابعاد مکانی و فضایی رسانه توجه شده است. همچنین پژوهش‌هایی در زمینهٔ تاریخ محلی اصفهان به‌صورت پراکنده به راه‌اندازی رادیو اصفهان اشاره کرده‌اند (کاوه، ۱۳۸۷؛ مسجدجامعی، ۱۳۷۹)، اما هیچ‌یک به‌طور نظام‌مند به بررسی اسنادی مکان‌ها، ساختمان‌ها و ایستگاه‌های پخش رادیو و تلویزیون در بستر تاریخی شهر اصفهان نپرداخته‌اند. از این‌رو، مقالهٔ حاضر با رویکردی نوآورانه، برای نخستین‌بار با استناد به اسناد آرشیوی سازمان صداوسیما و مصاحبه با پیشکسوتان[1]، سیر تحول فیزیکی و استقرار مکانی این فضاها را از پیش از انقلاب تا افتتاح شبکهٔ استانی اصفهان بازبینی می‌کند و شکاف پژوهشی موجود در زمینهٔ «جغرافیای تاریخی رسانه» در ایران را پوشش می‌دهد.

روش پژوهش

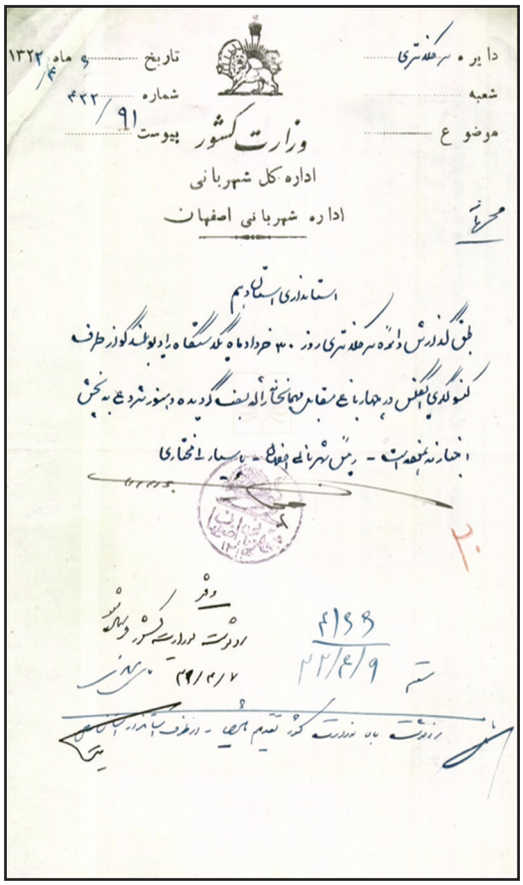
پژوهش حاضر از نظر رویکرد، تاریخی-توصیفی و تحلیلی و از نظر شیوهٔ گردآوری داده‌ها، مبتنی بر روش اسنادی و آرشیوی است. داده‌های پژوهش با مراجعه به اسناد اداری و مکاتبات رسمی، گزارش‌های تاریخی، مدارک موجود در آرشیو صداوسیمای مرکز اصفهان، منابع کتابخانه‌ای و مصاحبه با افراد مطلع و کارکنان مرتبط با تاریخچهٔ رادیو و تلویزیون اصفهان گردآوری شده‌اند. در مرحلهٔ نخست، اطلاعات مربوط به شکل‌گیری و توسعهٔ مراکز رادیویی و تلویزیونی، جابه‌جایی ساختمان‌ها و استودیوها، تأسیس و گسترش ایستگاه‌های فرستنده و تحولات سازمانی این نهاد در بازهٔ زمانی مورد مطالعه استخراج و بر اساس توالی تاریخی تنظیم شده است. در مرحلهٔ بعد، داده‌های گردآوری‌شده با رویکردی تحلیلی و با توجه به زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و فناورانه هر دوره بررسی شده‌اند. در این فرایند، ضمن تطبیق اطلاعات اسناد و گزارش‌های تاریخی با روایت‌های شفاهی، تحولات مکانی و کارکردی مراکز رسانه‌ای اصفهان در ارتباط

۱. تمام مصاحبه‌ها در صداوسیمای مرکز اصفهان توسط مجید غلامی انجام شده است.

با عواملی همچون ملاحظات امنیتی، گسترش زیرساخت‌های فنی، تغییرات ساختار اداری و توسعهٔ پوشش منطقه‌ای تحلیل شده است. همچنین، مکان‌های مورد مطالعه صرفاً به‌عنوان فضاهای فیزیکی و فنی در نظر گرفته نشده‌اند، بلکه نقش و جایگاه آن‌ها در تحولات شهری، مناسبات نهادی و شکل‌گیری زیرساخت‌های ارتباطی و فرهنگی اصفهان نیز موردتوجه قرار گرفته است. بدین‌ترتیب، پژوهش حاضر با پیوند دادن توصیف مستند تحولات تاریخی به تحلیل زمینه‌ها و پیامدهای آن‌ها، در پی تبیین روند شکل‌گیری و گسترش رادیو و تلویزیون اصفهان و جایگاه آن در تحولات تاریخی و فرهنگی شهر است.

از بلندگوهای چهارباغ تا رادیو اصفهان: زمینه‌های شکل‌گیری رسانهٔ ملی در اصفهان

با اشغال ایران توسط نیروهای متفقین در شهریور ۱۳۲۰ش و فشارهای سیاسی ناشی از جنگ جهانی دوم، کشور در وضعیتی خطیر قرار گرفت. در چنین شرایطی، نخست‌وزیر علی منصور در مجلس از مذاکرات دولتش با شوروی و انگلیس برای حل درگیری‌های مرزی خبر داد و جامعه در بهت و نگرانی فرورفت. (مختاری، ۱۳۸۸: ۲۹) در همین دوره، کنسولگری انگلیس در اصفهان با نصب بلندگو در خیابان چهارباغ عباسی اقدام به پخش اخبار جنگ کرد. (ساکما، ۷۷۵/۲۹۱) اقدامی که نشان‌دهندهٔ استفاده از رسانه به‌عنوان ابزار نفوذ سیاسی بود. بااین‌حال، نباید چنین پنداشت که شکل‌گیری رادیو در اصفهان صرفاً محصول شرایط جنگ بود.

دایره سرهنگ‌تری ..... تاریخ ..... ۱۳۲۲ و ماه ۴/
شعبه ..... شماره ۴۲۲/۹۱
موضوع ..... پیوست .....
وزارت کشور
اداره کل شهربانی
اداره شهربانی اصفهان
محرمانه
استانداری پنجم
طبق گزارش دائره سرهنگ‌تری روز ۳۰ خرداد ماه بلندگوهای رادیو بلندگو از طرف کنسولگری انگلیس در چهارباغ مقابل مهمانخانه لاله نصب گردیده و مشغول پخش است
رونوشت - رئیس شهربانی اصفهان - سرهنگ انتخابی
رونوشت
رونوشت وزارت کشور
۲۲/۴/۹
۴۱۹۸
۲۲/۴/۷

سند ۱: گزارش نصب بلندگو در خیابان چهارباغ عباسی توسط کنسولگری انگلیس در اصفهان جهت پخش اخبار جنگ جهانی دوم

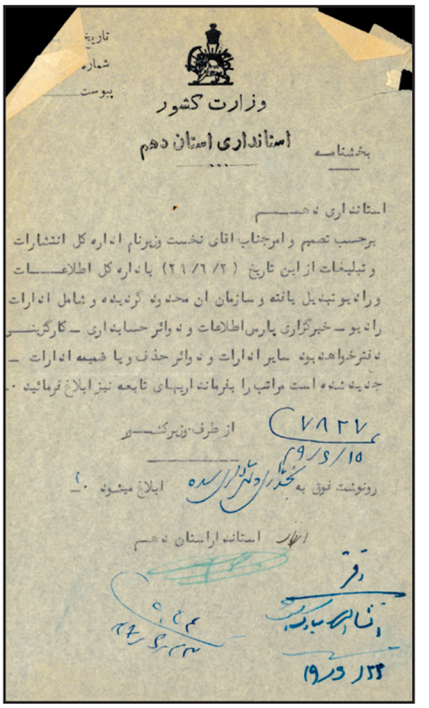
رادیو در ایران و به‌ویژه در اصفهان، مسیر خود را به‌تدریج و در بستر تحولات داخلی و بین‌المللی باز کرد. آنچه در دوران جنگ رخ داد، بیشتر تسریع‌کننده و زمینه‌ساز بود تا علت اصلی. درواقع، رادیو به‌عنوان رسانه‌ای مدرن، از دهه ۱۳۲۰ش به بعد جای خود را در ساختار اطلاع‌رسانی کشور باز کرد و اصفهان نیز به‌عنوان یکی از شهرهای مهم، در این مسیر گام نهاد. تأثیرگذاری رادیو در آن سال‌ها بی‌نیاز از شرح نیست. رادیو با توجه به جمعیت بی‌شمار بی‌سوادان کشور، از نفوذ و گسترهٔ بالایی برخوردار بود و می‌توانست سیاست‌های دولت وقت را در میان توده‌ها ترویج کند. تعمیق مدرنیسم و ناسیونالیسم موردحمایت دولت که فرهنگ و سبک زندگی نوینی را تبلیغ می‌کرد، بر امواج رادیو در گوش توده‌هایی می‌نشست که هنوز معتقد به سنت‌ها و رسوم قومی و بومی خود بودند. رادیو می‌توانست اختلافات قومی را به یکپارچگی ملی مبدل سازد و این وسیلهٔ مدرن، بهترین ابزار برای انتقال مدرنیته در میان ایرانیان بود. (مختاری، ۱۳۸۸: ۳۹)

راه‌اندازی رادیو اصفهان

سال ۱۳۲۸ش با جنجال‌های فراوان آغاز شد. از یک‌سو بحث برای تشکیل مجلس مؤسسان آغاز گردیده و از سوی دیگر محاکمهٔ سران و اعضای حزب توده در پیش بود. (مختاری، ۱۳۸۸: ۷۰) پخش اعلامیه قوام از رادیو، غوغائی برپا کرد و شهرهای آبادان، اصفهان، اهواز، تبریز، شیراز، رشت، مشهد، کرمانشاه، همدان به‌صورت سراسری علیه دولت تعطیل شدند. (همان: ۸۲) در چنین شرایطی رادیو اصفهان راه‌اندازی شد.

اینجا اصفهان است! این جمله در ساعت ۴ بعدازظهر روز ۲۰ دی‌ماه ۱۳۲۸ بر زبان گویندهٔ رادیو اصفهان جاری شد و در فضای اصفهان آن روزگار طنین‌انداز گشت و تقریباً از همه معدود دستگاه‌های رادیو که در این شهر وجود داشت به گوش رسید. در حقیقت بسیاری از مردم، این صدا را از رادیوی همسایه‌ها و یا رادیوی قهوه‌خانه‌ها و مغازه‌های شهر خود شنیدند و بدین ترتیب از آن روز به بعد اصفهان نیز به‌صورت مستقل دارای یک فرستنده اختصاصی رادیویی شد. برنامهٔ این رادیو در آغاز توسط فرستندهٔ ۷۵ کیلوواتی لشکر اصفهان (اکنون مرکز توپخانه) که برای امور مخابراتی مورد استفاده قرار می‌گرفت، در هر چهارشنبه‌شب، از ساعت ۲۰ تا ۲۱ به مدت یک ساعت پخش می‌شد. بعداً فرستنده به ۴۰۰ وات ارتقا پیدا کرد. مجری و تهیه‌کنندهٔ برنامه مذکور که از استودیو کوچکی به ابعاد ۴×۳ متر در محل تالار تیموری (باشگاه افسران آن روز) واقع در خیابان استانداری پخش می‌شد، سرهنگ زاهدی، فرماندهٔ امور تبلیغاتی لشکر اصفهان بود و این برنامه با این عنوان آغاز می‌گشت: آشنا داند صدای آشنا! (کاوه، ۱۳۸۷: ۷۸)

به‌زودی برنامه‌های این استودیو در عصر هر روز به دو ساعت افزایش یافت که با کمک یک گرامافون کوکی و چند صفحه ۷۸ دور قدیمی، آوازهای بزرگانی همچون تاج اصفهانی، بدیع‌زاده و قمرالملوک وزیری را پخش می‌کرد. تا این زمان کلیه برنامه‌ها به‌صورت زنده پخش می‌شدند و به‌جز رضا ارحام صدر به‌عنوان نخستین گوینده رادیو اصفهان، افراد دیگری همچون حسین توصیفیان، حسین خاتم‌ساز، آذر پژوهش و پریچهر آستراک به سلک گویندگان آن روز رادیو درآمدند. سال ۱۳۲۹ش ادارهٔ انتشارات و تبلیغات رادیو به ادارهٔ اطلاعات رادیو تغییر نام داد که شامل ادارات رادیو، خبرگزاری پارس و دوائر حسابداری–کارگزینی شد و سایر ادارات و دوائر حذف و یا ضمیمه ادارات جدید شد. (ساکما، ۹۷/۲۹۳/۷۲۳۲)

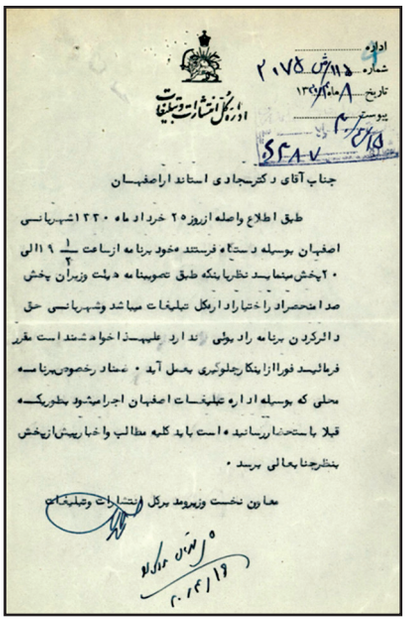
وزارت کشور

استانداری اصفهان دهم

بخشنامه

سند ۲: تغییر نام ادارهٔ کل انتشارات و تبلیغات به ادارهٔ کل اطلاعات و رادیو

این خود مقدمهٔ تمرکز بر توسعهٔ مراکز رادیویی استان‌ها با انحصار ادارهٔ اطلاعات رادیو شد، به‌گونه‌ای که در سال ۱۳۳۰ش شهربانی اصفهان اقدام به راه‌اندازی رادیوی شهربانی در اصفهان می‌کند که با اعتراض ادارهٔ انتشارات و تبلیغات (ادارهٔ اطلاعات رادیو جدید) آن زمان مواجه گردید و درنهایت پس از مدتی رادیو شهربانی قطع شد. (ساکما، ۹۷/۲۹۳/۴۰۲۴)

اداره انتشارات و تبلیغات

جناب آقای دکتر سجادی استاندار اصفهان

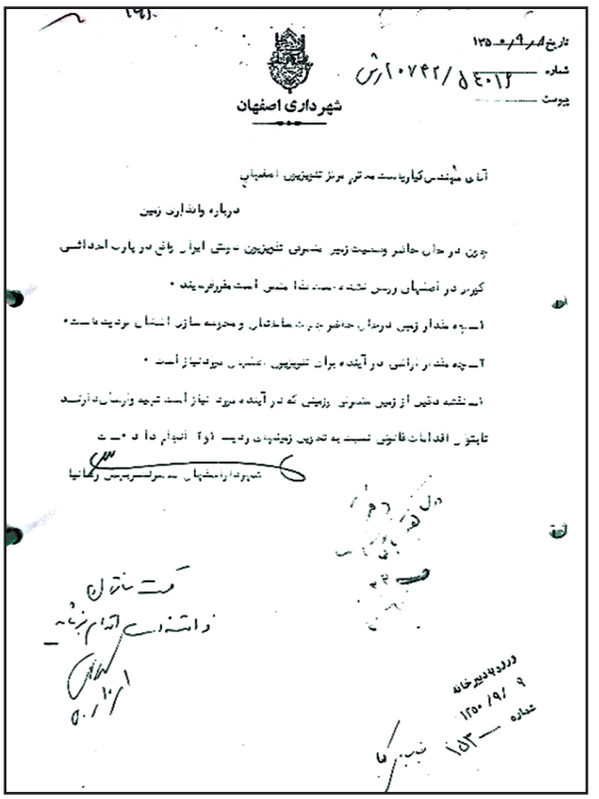
طبق اطلاع واصله از روز ۲۵ خرداد ماه ۱۳۳۰ شهربانی اصفهان بوسیله دستگاه فرستنده مخود برنامه از ساعت ۱/۲ ۱۹ الی ۲۰ پخش مینماید نظر باینکه طبق تصویبنامه هیئت وزیران پخش صدا منحصراً در اختیار اداره کل تبلیغات میباشد وشهربانی حق دائر کردن برنامه رادیوئی ندارد علیهذا خواهشمند است مقرر فرمائید فوراً از ادامه جلوگیری بعمل آید. معاون رخصوص برنامه محلی که بوسیله اداره تبلیغات اصفهان اجرا میشود بطوریکه قبلاً باستحضار رسانیده است باید کلیه مطالب واخبار پیش از پخش بنظر جنابعالی برسد.

معاون نخست وزیر و رئیس کل انتشارات و تبلیغات

سند ۳: جلوگیری از ادامهٔ فعالیت برنامهٔ رادیوئی شهربانی در اصفهان به دلیل اعتراض ادارهٔ کل تبلیغات

تغییر مکان‌ها و توسعهٔ رادیو

یک سال پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۳، محل استودیوی رادیو به لحاظ مسائل امنیتی آن زمان از داخل شهر به داخل سربازخانه فرح‌آباد انتقال یافت و متعاقب آن در مردادماه ۱۳۳۴ش به محل استقرار بی‌سیم‌های مخابراتی (واقع در کوچهٔ جنب سینما قدس که ملکیت آن اوقافی بوده) منتقل می‌شود و به مدت ۳ سال فعالیت داشت. (مسجدجامعی، ۱۳۸۷: ۴۲۶)

شهرداری اصفهان

سند ۴: واگذاری زمین از طرف شهرداری به سازمان رادیو و تلویزیون

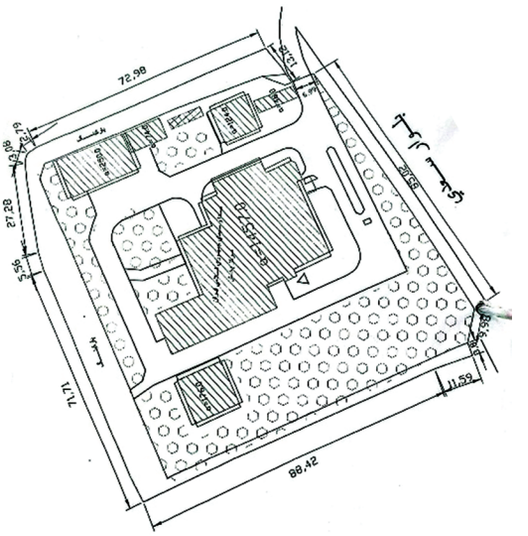
در فروردین ۱۳۳۷ش، محل جدیدی در یک خانهٔ استیجاری واقع در خیابان شمس‌آبادی (شهناز سابق) جنب بیمارستان سینا به‌منظور استقرار بخش‌های مختلف ادارهٔ انتشارات و رادیو که رادیوهای همهٔ کشور زیر نظر این اداره فعالیت می‌کردند، تخصیص یافت. در طبقهٔ فوقانی این ساختمان یک استودیو نسبتاً مجهز و یک اتاق فرمان برای ضبط و پخش برنامه‌ها به وجود آمد و برای نخستین‌بار بخش‌هایی از برنامه‌های رادیو با دستگاه‌های ضبط غیرحرفه‌ای ضبط و پخش می‌شد. (نوایی، ۱۴۰۴) در سال ۱۳۳۹ش، ادارهٔ اوقاف زمین موقوفه‌ای را به اداره انتشارات و رادیو واگذار می‌کند که در آن ساختمانی بنا نماید و در آن شرط می‌کند در صورت احداث متعلق به وزارت اطلاعات و جهانگردی آن زمان باشد، اما در مورد تأمین بودجهٔ ساخت به مشکل برمی‌خورند که پس از مکاتباتی با نخست‌وزیری قول تأمین بودجه را در سال ۱۳۴۰ش از محمدعلی هنجنی (وزیر دارایی وقت) می‌گیرند. وزارت اطلاعات آن ساختمان را در خیابان آذر کوچه تاج احداث می‌کند و در اختیار رادیو اصفهان قرار می‌دهد. این ساختمان شامل دوطبقه بود که طبقهٔ بالا شامل استودیو رادیویی و چهار اتاق اداری و طبقهٔ پایین شامل ۱۲ اتاق اداری و منزلی مسکونی که در اختیار مدیر انتشارات رادیو آن زمان قرارگرفت. (فتاحی، ۱۴۰۳)

در همان سال (۱۳۳۷ش) با نصب فرستنده‌ای یک کیلوواتی، موج متوسط در محل بی‌سیم خیابان بزرگمهر پخش برنامه‌های رادیو اصفهان ابتدا به ۴ ساعت و سپس به ۶ ساعت در روز افزایش یافت و چهار سال بعد (۱۳۴۱ش) ساختمان جدید ادارهٔ انتشارات و رادیو در خیابان آذر به‌عنوان بخش تولید رادیو مورد بهره‌برداری قرار گرفت. در این ساختمان یک استودیو برای پخش و دو استودیو برای ضبط برنامه‌ها آماده شد که به جدیدترین دستگاه‌های فنی و ضبط امپکس مجهز بودند. هم‌زمان با گشایش استودیوهای جدید، فرستندهٔ ۱۰ کیلوواتی موج متوسط رادیو اصفهان در محل بی‌سیم خیابان بزرگمهر نیز آغاز به‌کار کرد و ساعات پخش برنامه‌ها، روزانه به ۱۶ ساعت افزایش یافت و فرستندهٔ یک کیلوواتی قدیم به‌عنوان رزرو در نظر گرفته شد. (پیکری، ۱۳۶۸: ۳۵) در سال ۱۳۵۴ش، زمین ایستگاه رادیویی حبیب‌آباد که در حدود ۳۰ کیلومتری اصفهان قرار داشت از طرف منابع طبیعی به رادیو و تلویزیون واگذار شد. (مسجدجامعی، ۱۳۷۹: ۴۴۳-۴۴۴) سال ۱۳۶۱ش در آن محل ایستگاه رادیویی موج متوسط ساخته می‌شود. (فتاحی، ۱۴۰۳)

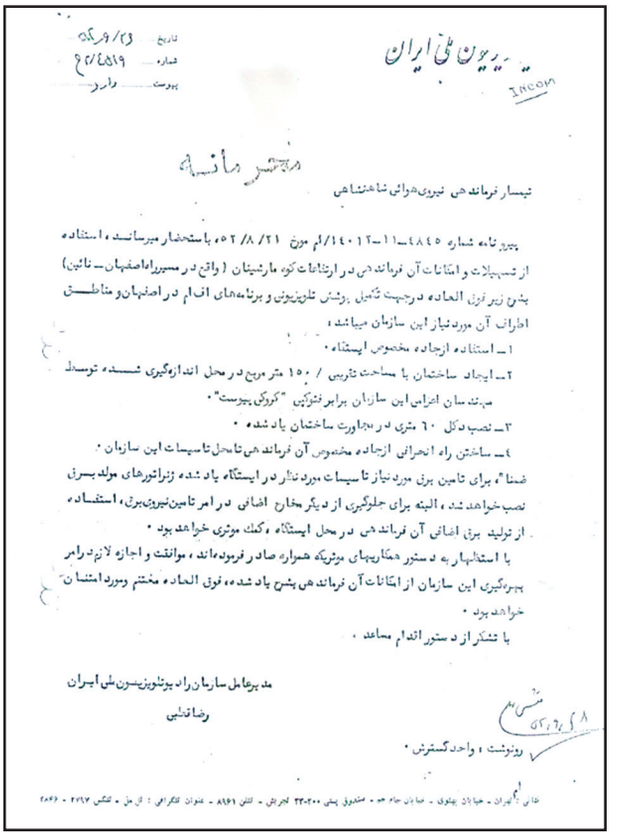
پس از پیروزی انقلاب و در سال ۱۳۶۰ش، فرستندهٔ بهشتی‌نژاد واقع در حبیب‌آباد مورداستفاده و بهره‌برداری قرار گرفت. این فرستنده مجموعاً دارای دو فرستندهٔ ۱۰۰ کیلوواتی بود که یکی از آن‌ها برنامه‌های شبکهٔ اول و شبکهٔ دوم را رله می‌کردند و دیگری به‌عنوان رزرو مورداستفاده قرار گرفت. همچنین تأمین برق لازم از شبکهٔ شهری و نیز دو ژنراتور برای شرایط اضطراری این فرستنده پیش‌بینی‌شده بود. شایان‌ذکر اینکه در محل ایستگاه فرستندهٔ حبیب‌آباد چند واحد مسکونی نیز ساخته شد و مورداستفاده کارکنان قرار می‌گرفت. خانه‌های سازمانی در ایستگاه حبیب‌آباد بود و بسیاری از کارمندان شاغل در ایستگاه و حتی شاغل در خود مرکز آنجا ساکن بودند و به خصوص زمان بمباران اصفهان توسط عراق، مکان امنی برای سکونت کارمندان بود. متأسفانه بر اثر نشست زمین و ترک‌های خطرناکی که ساختمان‌ها برداشته بود در سال ۱۳۸۰ش همگی آن‌ها تخریب و در محل آن ساختمان نیروی انتظامی ساخته شد. (اسدی، ۱۴۰۳)

ادغام رادیو و تلویزیون

در سال ۱۳۵۰ش، رادیو و تلویزیون در هم ادغام شدند و سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران به وجود آمد و ساختمان پخش رادیو و تلویزیون در محل بوستان سعدی (پارک کورش سابق) که بر اساس مستندات، زمین مذکور در زمان ریاست آقای کیا (مدیر رادیو اصفهان در آن زمان) از شهردار وقت اصفهان آقای بهمن رضانیا به رادیو و تلویزیون واگذار می‌شود. (آرشیو صداوسیما، سند ۱) تولید رادیو در همان محل سابق یعنی در طبقهٔ فوقانی ساختمان ادارهٔ انتشارات و رادیو واقع در خیابان آذر باقی ماند. (پیکری، ۱۳۶۸: ۳۶) ساختمان پخش رادیو و تلویزیون هم‌اکنون در اختیار صداوسیما می‌باشد و وظیفه پخش، رادیو و تلویزیون بر عهده آن مکان است. (فتاحی، ۱۴۰۳) این ساختمان شامل یک استودیو تلویزیونی به ابعاد ۸×۶ متر، به انضمام یک اتاق رژی و یک استودیو رادیویی با ابعاد ۴×۳ متر با اتاق فرمان و اتاق‌های دیگر جهت امور اداری و مالی در پیرامون دو استودیو و همچنین تأسیسات این مرکز مورد بهره‌برداری قرار گرفت و چند ماه بعد یعنی در آبان ماه ۱۳۵۰ش، جملهٔ مرکز اصفهان بر پردهٔ تلویزیون جلوه‌گر شد و از آن تاریخ به بعد مردم اصفهان دارای تلویزیون مستقل شدند و توانستند شاهد رویدادهای تصویری شهر خود باشند.

سند ۵: نقشهٔ ساختمان پل فلزی سازمان رادیو و تلویزیون

تاریخ ۴۲/۶/۲۳
شماره ۴۲/۵۸۱۹
پیوست ندارد

رادیو تلویزیون ملی ایران
INCOM

مقرر مانده

تیمسار فرماندهی نیروی هوائی شاهنشاهی

پیرو نامه شماره ۴۸۴۵-۱۱-۱۴۰۱۲/ام مورخ ۵۲/۸/۲۱ باستحضار میرساند، استفاده از تسهیلات و امکانات آن فرماندهی در ارتفاعات کوه مارشینان (واقع در مسیر راه اصفهان - نائین) بشرح زیر فوق العاده درجهت تکمیل پوشش تلویزیون و برنامه‌های اتم در اصفهان و مناطق اطراف آن مورد نیاز این سازمان میباشد:

۱- استفاده ازجاده مخصوص ایستگاه.

۲- ایجاد ساختمان با مساحت تقریبی ۱۵۰ متر مربع در محل اندازه‌گیری شده توسط مهندسان اعزامی این سازمان برابر نقشه‌کشی "کروکی پیوست".

۳- نصب دکل ۶۰ متری در مجاورت ساختمان یاد شده.

۴- ساختن راه انحرافی ازجاده مخصوص آن فرماندهی تامحل تاسیسات این سازمان.

ضمناً، برای تامین برق مورد نیاز تاسیسات مورد نظر در ایستگاه یاد شده ژنراتورهای مولد برق نصب خواهد شد، البته برای جلوگیری از دیگر مخارج اضافی در امر تامین نیروی برق، استفاده از تولید برق اضافی آن فرماندهی در محل ایستگاه، کمک موثری خواهد بود.

با استظهار به دستور همکاریهای بوشرکه صادر فرموده‌اند، موافقت و اجازه لازم در امر بهره‌گیری این سازمان از امکانات آن فرماندهی بشرح یاد شده، فوق العاده مختتم ومورد امتنان خواهد بود.

با تشکر از دستور اقدام معاعد.

مدیرعامل سازمان رادیوتلویزیون ملی ایران

رضا قطبی

۴۲/۶/۲۸

رونوشت، واحد گسترش.

تهران - خیابان پهلوی - خیابان جام جم - صندوق پستی ۳۳۴۰۰ تلفن ۸۹۶۱ - تلگرافی : آی ام - تلکس ۲۱۶۷ - ۲۰۶۶

سند ۶: نامهٔ ریس وقت سازمان به فرماندهی نیروی هوایی به‌منظور استفاده از امکانات سایت مارشینان

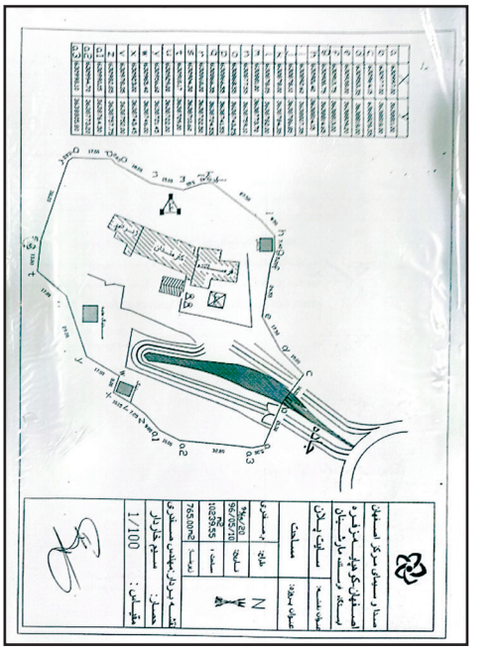
گسترش شبکه و فرستنده‌ها

بعد از تأسیس شبکه تهران، شبکه‌های استانی و محلی مانند مرکز اصفهان موردتوجه قرار گرفت. شهر اصفهان از ۲۴ اسفند ۱۳۴۷ به کمک دستگاه‌های تقویتی از برنامه‌های شبکهٔ سراسری استفاده می‌کرد و در ۴ آبان ۱۳۵۰ صاحب یک مرکز تلویزیونی شد. فرستندهٔ اصفهان با تهران ارتباطی دو طرفه داشت و علاوه بر گرفتن برنامه‌های تهران می‌توانست برنامه‌های مستقیم یا ضبط‌شده خود را به تهران بفرستد. (سازگار، ۱۳۵۶: ۳۹)

فرستنده‌های تلویزیونی در اصفهان

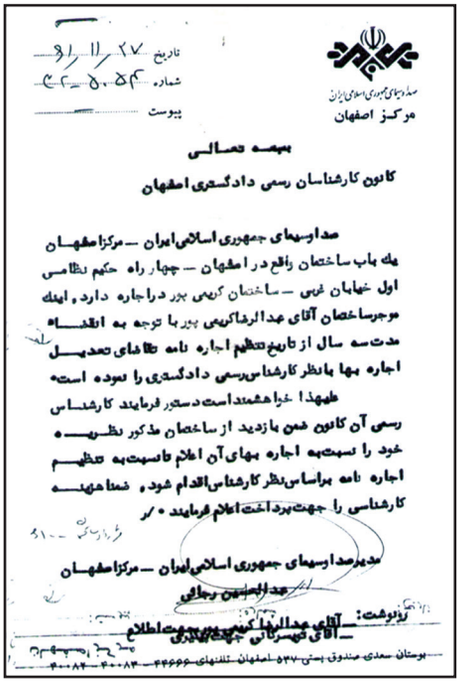
در ۱۶ مهر ۱۳۵۲، تلویزیون مرکز اصفهان آغازگر مرحلهٔ تازه‌ای در گسترش شبکهٔ تلویزیونی کشور بود، بدین ترتیب که تصاویر شبکهٔ دوم تلویزیون با فرستندهٔ ۵۰ وات بر روی کانال ۸ از طریق ماکروویو شرکت نفتِ دروازه شیراز به‌وسیلهٔ ماکروویو پرتابل به کارخانه قند ارسال گردید و موجب شد تا برنامه‌های شبکه دوم از طریق آنتن کارخانه قند، شهر اصفهان و دیگر نقاط در دید آنتن را زیرپوشش خود قرار دهد. (پیکری، ۱۳۶۸: ۳۵) وجود یکی از سایت‌های راداری نیروی هوایی ارتش در کوه مارشینان و احداث راه آسفالته مناسب، موجب شد تا سازمان رادیو و تلویزیون در سال ۱۳۵۳ش اقدام به ساختمان فرستنده‌ای در این کوه با تأسیسات کامل نماید که این فرستنده در ۲ آبان ۱۳۵۴ مورد بهره‌برداری قرار گرفت. همان سال در توافقی که بین قطبی (رئیس وقت سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران) و تیمسار حاتمی فرماندهٔ وقت کل هوانیروز کشور منعقد می‌شود (آرشیو صداوسیما، سند ۲)، ایستگاه رادیو و تلویزیون مارشینان در حدود ۱۰۰ کیلومتری شرق اصفهان تأسیس می‌شود و کار سیگنال‌رسانی رادیو اف‌ام و تلویزیونی را بر عهده می‌گیرد. (فتاحی، ۱۴۰۳)

پس از اینکه فرستندهٔ شبکهٔ اول از مایکروویو مخابرات (بی‌سیم بزرگمهر) و فرستندهٔ شبکهٔ دوم از شرکت نفت واقع در دروازه شیراز و کارخانه قند به مارشینان انتقال یافت، فرستنده‌های پیشین آزاد شدند. بعد از راه‌اندازی ایستگاه مارشینان فرستنده‌های شبکهٔ اول و دوم خیابان بی‌سیم و کارخانه قند خاموش می‌شود. (کرمی، ۱۴۰۴) بعد از مدتی فرستندهٔ کارخانهٔ قند روشن و برنامه‌های به زبان انگلیسی که بیشتر برای مستشاران آمریکایی مستقر در اصفهان بودند، پخش می‌کرد که ظاهراً به آن شبکهٔ بین‌الملل نیز می‌گفتند که با ظهور انقلاب این شبکه تعطیل شد. (ابراهیمیان، ۱۴۰۳) در راستای تکمیل پوشش رادیو اف‌ام در سال ۱۳۵۷ش، دو فرستنده با قدرت نامی ۵ کیلووات در ایستگاه مارشینان نصب و راه‌اندازی می‌شود که اوایل صدای شبکهٔ اول و صدای رادیو اصفهان را پخش می‌کرده‌اند که بعد از مدتی با راه‌اندازی رادیو جوان و رادیو فرهنگ، صدای این دو رادیو را پخش می‌کنند. (حسینی، ۱۴۰۳)

سند ۷: سایت پلان ایستگاه مارشینان

فرستندهٔ مذکور که برنامهٔ شبکهٔ اول و دوم را رله می‌کرد، دارای ۴ فرستنده به قدرت ۲ کیلووات بود که دو فرستندهٔ آن در اختیار شبکهٔ اول و بر روی کانال ۱۱ و دو فرستندهٔ دیگر به جهت پخش برنامه‌های شبکه دوم بر روی کانال ۵ پیش‌بینی شده بود. فرستندهٔ مارشنان همچنین دارای نیروگاهی با سه دستگاه ژنراتور بود.

صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران
مرکز اصفهان

بیمه تعالی

کانون کارشناسان رسمی دادگستری اصفهان

سند ۸: تقاضای تعدیل اجارهٔ ساختمان حکیم نظامی

پس از اینکه فرستندهٔ شبکهٔ اول از ماکروویو مخابرات (بی‌سیم بزرگمهر) و فرستندهٔ شبکهٔ دوم از شرکت نفت واقع در دروازه شیراز و کارخانه قند به مارشنان انتقال یافت، فرستنده‌های پیشین آزاد شدند. بنابراین بعد از راه‌اندازی ایستگاه مارشینان فرستنده‌های شبکهٔ اول و دوم خیابان بی‌سیم و کارخانه قند خاموش می‌شود. (کرمی، ۱۴۰۳) بعد از مدتی فرستندهٔ کارخانه قند روشن و برنامه‌های شبکهٔ سوم که برنامه‌هایی به زبان انگلیسی، غالباً برای مستشاران آمریکایی مستقر در اصفهان، پخش می‌کرد. (ابراهیمیان، ۱۴۰۳)

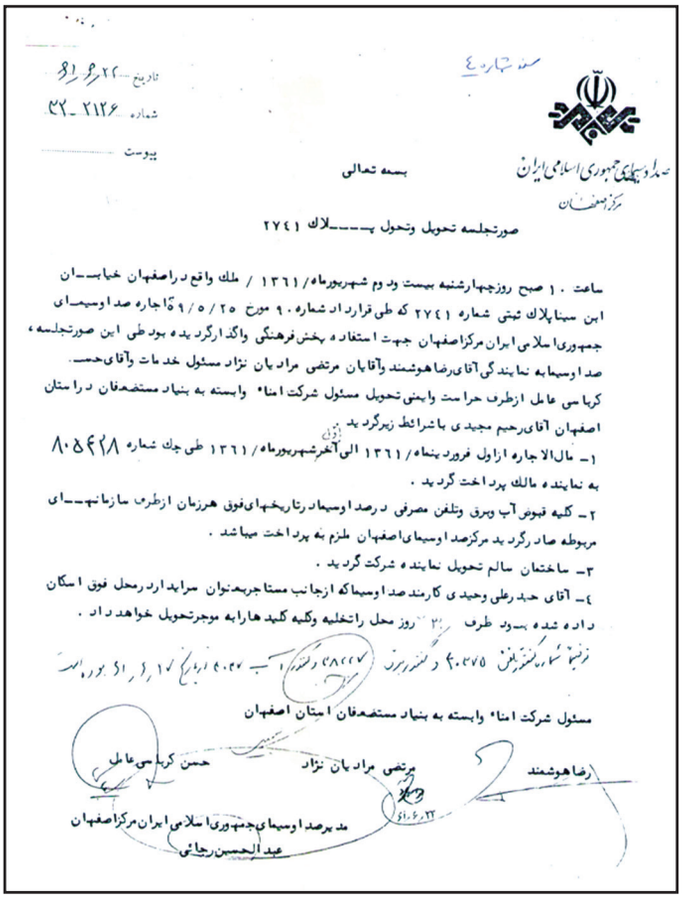
در راستای تکمیل پوشش رادیو اف ام در سال ۱۳۵۷ش دو فرستنده باقدرت نامی ۵ کیلووات در ایستگاه مارشینان نصب و راه‌اندازی می‌شود که اوایل صدای شبکهٔ اول و صدای رادیو اصفهان را پخش می‌کرده‌اند که بعد از مدتی با راه‌اندازی رادیو جوان و رادیو فرهنگ، صدای این دو رادیو را پخش می‌کنند. (حسینی، ۱۴۰۳) ایستگاه پرقدرت تلویزیونی و اف‌ام مارشینان ابتدا با فرستنده‌های فرانسوی تامسون آغاز به‌کار کرد و سپس فرستنده‌های R&S آلمانی و NEC ژاپنی هم اضافه شد. در ابتدا به‌وسیلهٔ یک ژنراتور برق ایستگاه تأمین می‌شد که بعد از چند سال به ایستگاه برق‌کشی می‌شود و از ژنراتور به‌عنوان منبع اضطراری در هنگام قطع برق استفاده می‌شده است.

در ابتدا ایستگاه‌های فرستندهٔ تلویزیونی را در مرتفع‌ترین مکان‌ها نصب می‌کردند، زیرا ورودی سیگنال آن‌ها به‌وسیله رله از ایستگاه‌های دیگر تأمین می‌شد و از این‌رو باید دیدمستقیم می‌داشتند. بعدها به‌وسیلهٔ خطوط ماکروویو و ماهواره‌ها تأمین ورودی شد که امروزه خطوط STM۱ و فیبر نوری این وظیفه را انجام می‌دهند. تا سال ۱۳۵۵ش نحوهٔ اداره و تعمیرات ایستگاه‌های سراسر کشور با تهران بوده که از این به بعد کل کشور به ۸ منطقه تقسیم می‌شود که منطقه اصفهان شامل: بخش‌های از استان مرکزی، بخش‌های از استان لرستان، بخش‌های از استان فارس، کل استان یزد، کل استان چهارمحال و بختیاری و استان اصفهان را در برمی‌گرفته است. (حسینی: ۱۴۰۳) تعمیرات و پیگیری امور ایستگاه‌های یزد تا سال ۱۳۶۳ش و چهارمحال و بختیاری تا سال ۱۳۶۸ش و فارس، مرکزی و لرستان تا سال ۱۳۶۸ش بوده است و سپس از منطقه اصفهان جدا شدند. (کرمی: ۱۴۰۳) شبکهٔ سوم در مردادماه ۱۳۷۳ش برای اولین‌بار در ایستگاه کارخانه قند از یک فرستندهٔ متوسط قدرت با ورودی سیگنال ماهواره راه‌اندازی شد. (انصاری‌نیا، ۱۴۰۳)

ایستگاه کوه پنجه در ۱۶ دی‌ماه ۱۳۷۳ش راه‌اندازی شد. فرستنده‌های ۲ کیلووات تامسون وظیفهٔ راه‌اندازی شبکه‌های یک و دو را بر روی کانال‌های ۷ و ۹ با دو ورودی ماکروویو و ماهواره بر عهده داشتند و قسمتی از اصفهان، زرین‌شهر، فولادشهر، نجف‌آباد و تیران را پوشش داد. (مشفقی، ۱۴۰۴) به‌طور رسمی در ۱۳۷۵/۵/۲۹ با حضور ریاست جمهوری وقت، هاشمی رفسنجانی، شبکهٔ استانی اصفهان در محل صداوسیمای خواجو به بهره‌برداری رسید. (حسینی، ۱۴۰۳) پیش از آن، برای پخش برنامه‌های تلویزیونی استانی از زمان‌های خالی شبکهٔ اول استفاده می‌شد.

امور اداری و فرهنگی مرکز اصفهان

در سال‌های اوایل انقلاب که رادیو در کوچهٔ تاج قرار داشت، محل استقرار واحدهای امور اداری و مالی و پشتیبانی و همین‌طور محل استقرار مدیرکل مرکز و واحد ترابری در یک ساختمان ده واحدی که در خیابان حکیم نظامی به‌صورت استیجاری بوده، قرار داشته‌اند که بعد از ساخت و راه‌اندازی ساختمان مرکز خواجو، به این مکان منتقل شدند. (آرشیو صداوسیما، سند ۹)

صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مرکز اصفهان

بسمه تعالی

صورتجلسه تحویل وتحول پـــــلاک ۲۷۴۱

ساعت ۱۰ صبح روزچهارشنبه بیست ودوم شهریورماه/ ۱۳۶۱ / ملك واقع دراصفهان خیابـــان ابن سینا پلاك ثبتی شماره ۲۷۴۱ که طی قرارداد شماره ۹۰ مورخ ۵۹/۵/۲۵ اجاره صداوسیمـــای جمهوری اسلامی ایران مرکزاصفهان جهت استفاده پخش فرهنگی واگذارگردیده بود طی این صورتجلسه، صداوسیما به نمایندگی آقای رضاهوشمند وآقایان مرتضی مرادیان نژاد مسئول خدمات وآقای حســـن کرباسی عامل ازطرف حراست وابسته تحویل مسئول شرکت امناء وابسته به بنیاد مستضعفان دراستان اصفهان آقای رحیم مجیدی باشرایط زیرگردید

۱ـ مال الاجاره ازاول فروردینماه/ ۱۳۶۱ الی آخرشهریورماه/ ۱۳۶۱ طی چك شماره ۸۰۵۴۲۸ به نماینده مالك پرداخت گردید .

۲ـ کلیه قبوض آب وبرق وتلفن مصرفی درصداوسیمادرتاریخهای فوق هرزمان ازطرف سازمانهـــای مربوطه صادرگردید مرکزصداوسیمای اصفهان ملزم به پرداخت میباشد .

۳ـ ساختمان سالم تحویل نماینده شرکت گردید .

۴ـ آقای حیدرعلی وحیدی کارمندصداوسیماکه ازجانب مستاجرمتنوان سرایدار درمحل فوق اسکان داده شده بسود طرف ۲۰ روز محل راتخلیه وکلیه کلیدهارابه موجرتحویل خواهد داد .

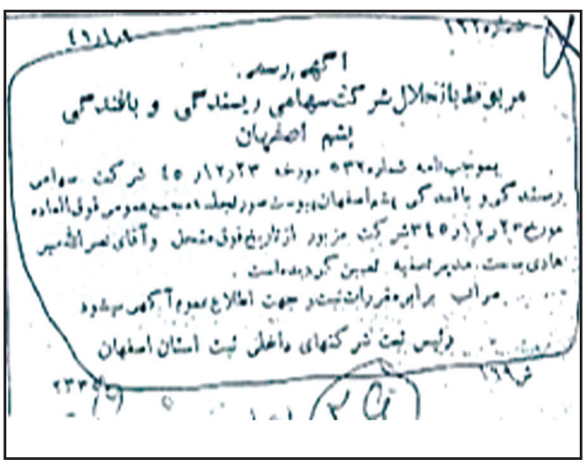
مسئول شرکت امناء وابسته به بنیاد مستضعفان استان اصفهان

رضاهوشمند — مرتضی مرادیان نژاد — حسن کرباسی عامل

مدیرصداوسیمای جمهوری اسلامی ایران مرکزاصفهان
عبدالحسین رجائی

سند ۹: تحویل ساختمان ابن‌سینا به موجر

صداوسیما ملکی را جهت امور فرهنگی ازجمله کلاس‌های موسیقی در خیابان ابن‌سینا به مدت چند سال اجاره داشته است. (آرشیو صداوسیما، سند ۱۰)

مربوط بانحلال شرکت سهامی ریسندگی و بافندگی پشم اصفهان

بموجب نامه شماره ۵۳۲۰ مورخه ۶۳/۱۲/۱۵ شرکت سهامی ریسندگی و بافندگی پشم اصفهان بموجب صورتجلسه مجمع عمومی فوق العاده مورخ ۶۳/۱۲/۱۵ شرکت مزبور از تاریخ فوق منحل و آقای نصرالله میرهادی سمت مدیر اصفیه تعیین گردیده است .

مراتب برای مقررات ثبت در جهت اطلاع عموم آگهی میشود

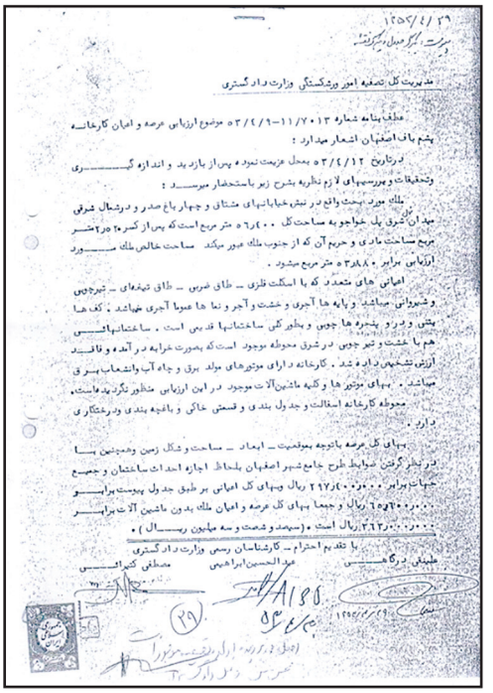
رئیس ثبت شرکتهای داخلی ثبت استان اصفهان

سند ۱۰: انحلال شرکت سهامی ریسندگی و بافندگی پشم اصفهان

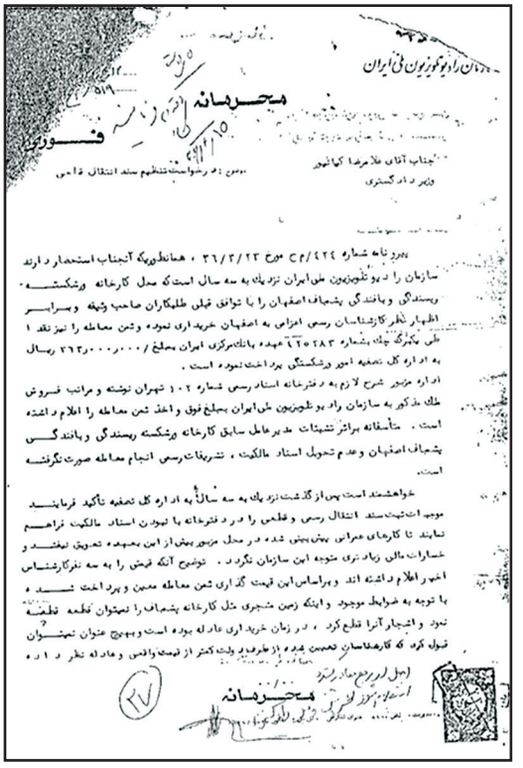
البته قبل از آن‌هم یک ساختمان دوطبقه روبروی هتل اصفهان سمت پل شیری اجاره کرده بودند که طبقهٔ بالا واحد تعمیرات فرستنده و طبقهٔ پایین کارگاه موسیقی بوده است. (ابراهیمیان، ۱۴۰۴)

ساختمان خواجو صداوسیمای اصفهان

در ۲۱ بهمن ۱۳۱۴ شرکت سهامی ریسندگی و بافندگی پشم اصفهان تأسیس شد. مجمع تأسیس در منزل سید احمد روغنی برقرار شد و حسین صحت رئیس هیئت‌مدیره گردید. کارخانه پشمباف در سال ۱۳۱۹ش راه‌اندازی شد و محل آن در نزدیکی پل خواجو خیابان چهارباغ خواجو بود که اکنون صداوسیمای مرکز اصفهان در آن مستقر است. پشمباف به تولید پارچه‌های پشمی می‌پرداخت، در زمانی که مدیریت کارخانه در اختیار شخصی به نام مهدی میراشرافی بود و به کارگران نمونه این کارخانه قطعه زمین‌هایی در حوالی هزارجریب اصفهان به‌عنوان پاداش هدیه داده شد. ذکر این نکته قابل‌توجه است که سید مهدی میراشرافی، مدیرعامل این شرکت با توجه به شرایط وقت آن روز و مشکلاتی که برای او اتفاق می‌افتد (در حدود دهه ۳۰ تا ۴۰ شمسی) به آمریکا متواری و شرکت دچار اخلال می‌شود. به این صورت شرکت پشم‌باف نمی‌تواند از انجام تعهدات بانکی و طلبکاران خود برآید و باعث می‌شود شاکیان متعددی ازجمله بانک ملی از آن شرکت شکایت داشته باشند و به خاطر این مسائل و اثبات ورشکستگی، اداره تسویه ورشکستگان درواقع جانشین قانونی شرکت مذکور می‌شود و وظیفه داشته تا شرکت را از دورهٔ توقف تا زمان ورشکستگی اداره کند و سپس به مزایده می‌گذارد. (آرشیو صداوسیما، سند ۱۱) رادیو تلویزیون وقت برنده مزایده شد. طبق اسناد موجود سازمان در سندی به تاریخ ۲۳ خردادماه ۱۳۵۶ سازمان رادیو و تلویزیون خطاب به آقای غلامرضا کیانپور وزیر دادگستری وقت خواستار تنظیم سند انتقال قطعی کارخانه پشمباف می‌باشد که مدعی پرداخت مبلغ ۳۶ میلیون و ۳۰۰ هزار تومان طبق نظر کارشناسان (سند شماره ۱۲، آرشیو صداوسیما) به ادارهٔ کل تصفیه امور ورشکستگی می‌باشد و نسبت به قطع اشجار آن زمین توسط مالکان قبلی اعتراض می‌کند. (آرشیو صداوسیما، سند ۱۳) سند زمین مذکور بنام رادیو تلویزیون منتقل می‌شود، اما به دلایل متعدد ازجمله عدم تخلیه به‌موقع، شرکت مذکور نمی‌تواند آن را به‌موقع تصرف کند. بااین‌حال، بعد از انقلاب ورثهٔ میراشراقی و سهام‌داران شرکت پشم‌باف ادعاهای داشتند که بعد از رسیدگی به دعاوی، حکم به تثبیت مالکیت صداوسیما داده می‌شود. (فتاحی، ۱۴۰۳)

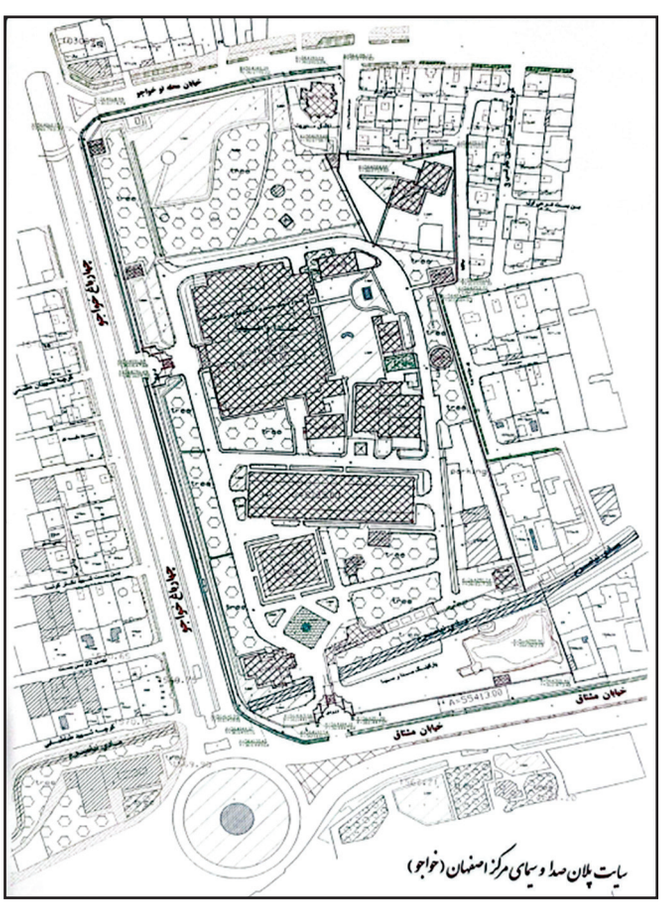

سند ۱۱: ارزیابی عرصه و اعیان کارخانهٔ پشمباف توسط کارشناسان رسمی وزارت دادگستری

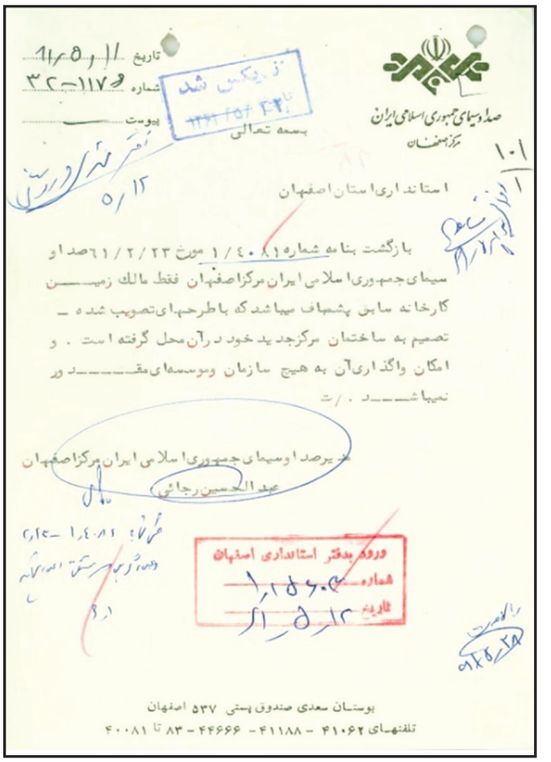

سند ۱۲: درخواست تنظیم سند قطعی انتقالی کارخانه پشمباف

لازم به ذکر است که بعد از انقلاب، جهاد سازندگی با از جا کندن درب ورودی کارخانه آن را تصرف می‌کند. عبدالحسین رجایی مدیر وقت صداوسیمای مرکز اصفهان در سال ۱۳۶۱ش ضمن نامه‌نگاری با استانداری مدعی مالکیت زمین کارخانه سابق پشمباف می‌شود (آرشیو صداوسیما، سند ۱۵) که در پی آن چندین جلسه با جهاد برای رفع اختلاف برگزار می‌شود که حتی در بعضی از جلسات امام‌جمعهٔ وقت (طاهری) نیز شرکت می‌کند. در زمان استانداری غلامحسین کرباسچی جلسه‌ای بین صداوسیما و جهاد سازندگی اصفهان تشکیل شد که ابتدا بخش شمالی زمین و درمجموع کل محوطه از تاریخ ۳ آذرماه ۱۳۶۲ تحویل صداوسیمای اصفهان گردید. (آرشیو صداوسیما، سند ۱۶) بعد از آن مدتی به‌صورت مشترک با صداوسیما از این مکان استفاده می‌کنند و سپس ساختمان مذکور را تخلیه می‌نمایند. اولین واحدهایی که به صداوسیمای مرکز خواجو منتقل شدند واحد ترابری و واحد تعمیرات فرستنده‌های تلویزیونی و اف‌ام بود. (کرمی: ۱۴۰۳) با راه‌اندازی ساختمان خواجو، تولید رادیو از خیابان آذر به این ساختمان منتقل و تولیدات تلویزیونی نیز فعال شد. (آقابابالو، ۱۴۰۳)

سند ۱۳: سایت پلان ساختمان خواجو

صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مرکز اصفهان

استانداری استان اصفهان

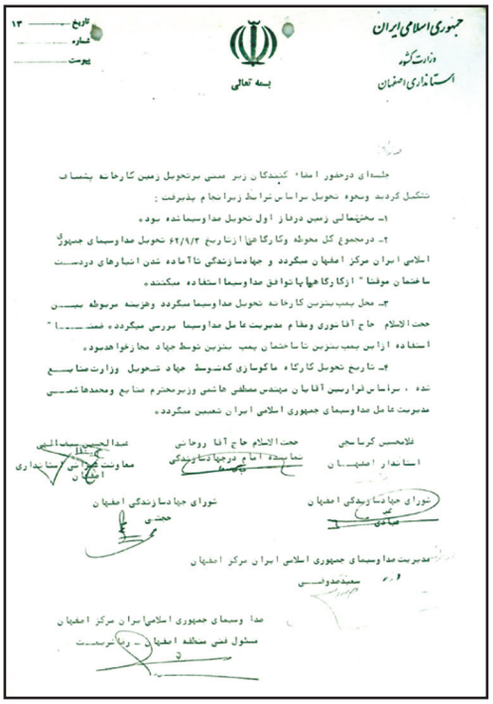
بازگشت بنامه شماره ۱/۴۰۸۱ مورخ ۶۱/۲/۲۳ صداو
سیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز اصفهان فقط مالک زمین
کارخانه سابق پشمباف میباشد که باطرحهای تصویب شده
تصمیم به ساختمان مرکز جدید خود در آن محل گرفته است . و
امکان واگذاری آن به هیچ سازمان وموسسه‌ای مقدور
نمیباشد . /ت

مدیر صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز اصفهان
عبدالحسین رجائی

ورود بدفتر استانداری اصفهان
شماره ۱۰۵۶۰
تاریخ ۱۳۶۱/۵/۱۲

پوستان سعدی صندوق پستی ۵۳۷ اصفهان
تلفنهای ۴۱۰۶۲ - ۴۱۱۸۸ - ۴۴۶۶۶ - ۸۳ تا ۴۰۰۸۱

سند ۱۴: ادعای ملکیت کارخانه سابق پشمباف توسط صداوسیما

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور
استانداری اصفهان

بسمه تعالی

جلسه‌ای درحضور اعضاء کمیسیون زیر مبنی برتحویل زمین کارخانه پشمباف
تشکیل گردید ونحوه تحویل براساس شرایط زیر انجام پذیرفت :

۱- بخشهائی زمین درقرار اول تحویل صداوسیما نبوده

۲- درمجموع کل محوطه وکارگاهها از شاریع ۶۲/۹/۲ تحویل صداوسیمای جمهوری
اسلامی ایران مرکز اصفهان میگردد و چنانچه سازندگی تاآماده شدن انبارهای درون
ساختمان موقتا" ازکارگاهها ناتوافق صداوسیما استفاده میکنند .

۳- محل بمعب بنزین کارخانه تحویل صداوسیما میگردد وخزینه مربوطه نیز
حجت الاسلام حاج آقا نوری ومقام مدیریت عامل صداوسیما بررسی میگردد ، فعلا"
استفاده ازاین بمعب بنزین تاساختمان بمعب بنزین توسط جهاد مجاز خواهدبود .

۴- تاریخ تحویل کارگاه ماکوساری که توسط جهاد تحویل وزارت صنایع
شده ، براساس فرمایش آقایان مهندس مطلبی هاشمی وزیرمحترم صنایع ومعدنی
مدیریت عامل صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران تعیین میگردد .

غلامحسین کرباسچی
استاندار اصفهان

حجت الاسلام حاج آقا روحانی
نماینده امام درجهاد سازندگی

عبدالحمید سعیدالهی
معاون استانداری اصفهان

شورای جهاد سازندگی اصفهان

شورای جهاد سازندگی اصفهان

مدیریت صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز اصفهان

صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز اصفهان
مسئول فنی منطقه اصفهان - زرین‌شهر

سند ۱۵: تحویل زمین کارخانه پشمباف به صداوسیما

تحلیل مفهومی مکان‌های صداوسیمای اصفهان

بررسی اسناد و شواهد تاریخی نشان می‌دهد که مکان‌های صداوسیما در اصفهان صرفاً فضاهای کالبدی برای استقرار تجهیزات نبوده‌اند، بلکه این مکان‌ها بازتاب‌دهندهٔ تحولات سیاسی، اجتماعی، فناورانه و حتی مناسبات قدرت در دوره‌های مختلف تاریخی بوده‌اند. در این بخش، مکان‌های معرفی‌شده در چهارچوب مفاهیمی چون «مرکزیت‌یابی»، «امنیت‌زدگی فضا»، «گذار از صنعت به رسانه» و «منطقه‌ای شدن» تحلیل می‌شوند.

۱. از حاشیه تا مرکز؛ روند مرکزیت‌یابی رسانه در فضای شهری: نخستین هستهٔ رادیو در اصفهان در باشگاه افسران (خیابان استانداری) شکل گرفت؛ مکانی نظامی که دسترسی عمومی به آن محدود بود. انتقال به سربازخانه فرح‌آباد (۱۳۳۳ش) و سپس به خیابان شمس‌آبادی (۱۳۳۷ش) نشان‌دهندهٔ گام‌های نخستین برای خروج از فضاهای نظامی و ورود به بافت شهری بود، اما نقطهٔ عطف این روند، استقرار در خیابان آذر (۱۳۴۱ش) و سپس بوستان سعدی (۱۳۵۰ش) بود. این دو مکان.، به‌ویژه ساختمان پل فلزی (بوستان سعدی)، اولین گام‌های رسانه به سمت مرکزیت شهری را نمایان می‌سازند. بااین‌حال، این مکان‌ها نیز عمدتاً کاربری تولیدی یا پخشی صرف داشتند و هنوز نتوانسته بودند به «فضای عمومی و مجتمع رسانه‌ای» تبدیل شوند.

۲. امنیت‌زدگی فضا؛ تأثیرات امنیتی و نظامی بر مکان‌گزینی: تحلیل مکان‌های رسانه‌ای اصفهان نشان می‌دهد که امنیت همواره یکی از مؤلفه‌های کلیدی در انتخاب و جابه‌جایی این فضاها بوده است. انتقال اضطراری استودیو به سربازخانه فرح‌آباد در پی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، بارزترین نمونه از امنیتی‌شدن فضای رسانه‌ای است. پس از آن نیز، استقرار ایستگاه‌های فرستنده در ارتفاعات مارشینان (با همکاری نیروی هوایی) و کوه پنجه و نیز استفاده از ایستگاه حبیب‌آباد به‌عنوان پناهگاه کارکنان در دوران جنگ تحمیلی، نشان از اولویت امنیت فیزیکی و ارتباطی در طراحی شبکه رسانه‌ای استان دارد. این ایستگاه‌ها، برخلاف استودیوهای شهری، در فضایی بسته و دور از دسترس طراحی شده بودند و کارکردی صرفاً فنی داشتند.

۳. نشانه‌شناسی مکان‌ها؛ از کارخانه پشم‌باف تا مرکز صداوسیما: بی‌تردید، مهم‌ترین و نمادین‌ترین مکان رسانه‌ای اصفهان، ساختمان کنونی صداوسیما در خیابان چهارباغ خواجو است. این مکان که پیشتر کارخانه ریسندگی و بافندگی پشم اصفهان (پشم‌باف) بود، خود روایتگر تحولی عمیق در کارکرد فضاهای شهری اصفهان است. تبدیل یک کارخانهٔ صنعتی (نماد مدرنیسم صنعتی دورهٔ پهلوی اول) به مرکز تولید و پخش برنامه‌های رسانهٔ ملی (نماد مدرنیسم فرهنگی دورهٔ پهلوی دوم و انقلاب اسلامی) را می‌توان از منظر گذار از تولید کالا به تولید فرهنگ تحلیل کرد. تملک این کارخانهٔ ورشکسته توسط رادیو تلویزیون در دههٔ ۱۳۵۰ش و سپس تصرف آن توسط جهاد سازندگی پس از انقلاب و نهایتاً واگذاری قطعی به صداوسیما در سال ۱۳۶۲ش، روایتگر مناسبات پیچیدهٔ قدرت میان نهادهای انقلابی و سازمان‌های دولتی در سال‌های نخست انقلاب است. این مکان امروزه نه‌فقط یک ساختمان اداری-رسانه‌ای، بلکه بخشی از حافظهٔ جمعی شهروندان اصفهانی محسوب می‌شود که آن را با نام «صداوسیمای خواجو» می‌شناسند.

۴. منطقه‌ای شدن؛ تحول در جغرافیای مکانی رسانه: با راه‌اندازی ایستگاه‌های قدرتمندی چون مارشینان (۱۳۵ش۴) و کوه پنجه (۱۳۷۳ش) و نیز ایستگاه حبیب‌آباد (۱۳۶۰ش)، شبکهٔ رسانه‌ای اصفهان از یک الگوی متمرکز شهری به یک شبکهٔ منطقه‌ای تبدیل شد. در این الگوی جدید، شهر اصفهان به‌عنوان مرکز تولید محتوا (مرکز خواجو) عمل می‌کرد و ایستگاه‌های پیرامونی، وظیفهٔ پوشش حداکثری جمعیت در سطح استان و حتی استان‌های همجوار را بر عهده داشتند. این تحول، هم‌زمان با تقسیم کشور به هشت منطقهٔ فنی (از ۱۳۵۵ش) و قرار گرفتن اصفهان به‌عنوان قطب منطقه‌ای، نشان‌دهندهٔ درک جدیدی از جغرافیای رسانه‌ای در سطح ملی بود. اصفهان نه‌فقط مرکز تولید برنامه برای استان خود، بلکه مسئول پشتیبانی فنی و تعمیرات ایستگاه‌های استان‌های یزد، چهارمحال و بختیاری و بخش‌هایی از فارس، مرکزی و لرستان بود.

این تحلیل نشان می‌دهد که مکان‌های صداوسیما در اصفهان، آیینه‌ای تمام‌نما از تحولات یکصد سال اخیر این شهر بوده‌اند. از نخستین بلندگوی کنسولگری انگلیس در چهارباغ تا مجتمع عظیم خواجو، هر مکان روایتگر بخشی از تاریخ سیاسی، اجتماعی و فناورانه این سرزمین است. درک این روند تاریخی می‌تواند به برنامه‌ریزان شهری و مدیران رسانه‌ای در طراحی فضا و مکان‌های آینده با رویکردی هویت‌بخش و مردم‌مدار یاری رساند.

نتیجه

بررسی اسنادی مکان‌های صداوسیما در اصفهان طی ۱۳۲۲-۱۳۷۶ش نشان می‌دهد که استقرار فضاهای رسانه‌ای همواره تابعی از ملاحظات امنیتی، نظامی و اداری بوده است. نخستین نشانه‌های فعالیت رسانه‌ای با نصب بلندگوی کنسولگری انگلیس در چهارباغ عباسی (۱۳۲۲ش) آغاز شد که گویای کاربرد رسانه به‌عنوان ابزار نفوذ سیاسی بود. استودیوی اولیهٔ رادیو اصفهان سال ۱۳۲۸ش در باشگاه افسران (تالار تیموری) مستقر شد که پیوند رسانه با نهاد نظامی را نشان می‌دهد. انتقال‌های پی‌درپی استودیو به سربازخانه فرح‌آباد، بی‌سیم مخابراتی خیابان بزرگمهر و سپس ساختمان ادارهٔ انتشارات در خیابان آذر، بیانگر اولویت تأمین امنیت و کنترل بر محتوای پخش بوده است. از اواسط دورهٔ پهلوی، روند تدریجی به‌سوی استقرار در فضاهای عمومی‌تر مانند بوستان سعدی (۱۳۵۰ش) آغاز شد. پس از انقلاب، تصاحب ساختمان کارخانه پشم‌بافی خواجو و تبدیل آن به مرکز صداوسیما (۱۳۷۵ش)، نقطهٔ عطفی جهت استقرار رسانه در بافت تاریخی-فرهنگی شهر محسوب می‌شود. به‌موازات توسعهٔ فضایی، افزایش ساعات پخش از یک ساعت در هفته به ۱۶ ساعت شبانه‌روز و گسترش ایستگاه‌های فرستنده (از ۷۵ وات تا ۱۰۰ کیلووات در حبیب‌آباد و مارشینان)، بیانگر بلوغ زیرساخت‌های فنی بوده است. شکل‌گیری شبکهٔ استانی اصفهان در سال ۱۳۷۵ش با حضور رئیس‌جمهور وقت، نقطهٔ عطفی بر روندی بود که از یک بلندگوی خارجی در چهارباغ آغاز شده بود. درمجموع، تاریخ فضایی رسانهٔ ملی در اصفهان روایت گذار از فضای امنیتی-نظامی» به فضای فرهنگی-شهری است. این پژوهش نشان داد که مکان‌های رسانه‌ای در اصفهان نه‌فقط بازنمایی‌کنندهٔ قدرت و اطلاع‌رسانی مرکزی، بلکه تولیدکنندهٔ حافظه جمعی و هویت محلی بوده‌اند.

منابع

- پیکری، احمدرضا. (۱۳۶۸). *جزوه گزارشی اطلاعات و برنامه‌ریزی*. اصفهان: بی‌نا.
- سازگار، ژیلا. (۱۳۵۶). *کارنامه‌ای از رادیو و تلویزیون ملی ایران تا پایان سال ۱۳۵۵ش*. تهران: سروش.
- سینایی، وحید. (۱۳۸۴). *دولت مطلقه، نظامیان و سیاست در ایران*. تهران: کویر.
- فردوست، حسین. (۱۳۸۶). *ظهور و سقوط سلطنت پهلوی*. ج۲. تهران: اطلاعات.
- کاوه، گیتی. (۱۳۷۹). *شصت سال رادیو در ایران*. تهران: اداره کل پژوهش‌های رادیو.
- مختاری، رضا. (۱۳۸۸). *تاریخ تحولات اجتماعی رادیو در ایران*. تهران: طرح آینده.
- مسجدجامعی، احمد؛ همکاران. (۱۳۷۹). *اسنادی از تاریخچه رادیو در ایران (۱۳۱۸-۱۳۴۵ش)*، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

اسناد

بایگانی راکد صداوسیمای اصفهان

ساکما (سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران)

۲۹۱/۷۷۵، ۹۷/۲۹۳/۴۰۲۴، ۹۷/۲۹۳/۷۲۳۲

مصاحبه‌ها

آقابابالو، ولی‌الله. (۱۴۰۴/۹/۱۴). ۸۱ ساله. صدابردار.

ابراهیمیان، علی‌اکبر. (۱۴۰۴/۲/۱). ۷۶ ساله. مهندس فنی.

حسینی، محسن. (۱۴۰۳/۱۱/۱۶). ۵۶ ساله. مهندس فنی.

فتاحی، محمد. (۱۴۰۳/۱۲/۱۰). ۴۹ ساله. کارشناس حقوقی.

کرمی، مسعود. (۱۴۰۴/۱/۱۰). ۷۶ ساله. دکلبند.

نوایی، رضا. (۱۴۰۴/۹/۵). ۸۷ ساله. تهیه‌کننده.

References

- Fardoust, Hossein. (1386 [2007]). The Rise and Fall of the Pahlavi Monarchy. Vol. 2. Tehran: Ettela'at.
- Kaveh, Giti. (1379 [2000]). Sixty Years of Radio in Iran. Tehran: General Department of Radio Research.
- Masjed-Jamei, Ahmad, et al. (1379 [2000]). Documents on the History of Radio in Iran (1318–1345 [1939–1966]). Tehran: Ministry of Culture and Islamic Guidance.
- Mokhtari, Reza. (1388 [2009]). A History of the Social Transformations of Radio in Iran. Tehran: Tarh-e Ayandeh.
- Peykari, Ahmadreza. (1368 [1989]). Information and Planning Report Booklet. Isfahan: No Publisher.
- Sazgar, Zhila. (1356 [1977]). A Record of the National Iranian Radio and Television up to the End of 1355 (1976). Tehran: Soroush.
- Sinaei, Vahid. (1384 [2005]). The Absolute State, the Military, and Politics in Iran. Tehran: Kavir.

Archival Documents

- Archival file numbers: 775/291, 4024/293/97, 7232/293/97.
- Inactive Archives of Isfahan Radio and Television (IRIB Isfahan).
- National Library and Archives of Iran (NLAI)

Interviews

- Aghababalou, Valiollah. (14/9/1404 [December 5, 2025]). 81 years old. Sound Engineer.
- Ebrahimian, Aliakbar. (1/2/1404 [April 21, 2025]). 76 years old. Technical Engineer.
- Fattahi, Mohammad. (10/12/1403 [March 1, 2025]). 49 years old. Legal Expert.
- Hosseini, Mohsen. (16/11/1403 [February 4, 2025]). 56 years old. Technical Engineer.
- Karami, Masoud. (10/1/1404 [March 30, 2025]). 76 years old. Cable Technician.
- Navaei, Reza. (5/9/1404 [November 26, 2025]). 87 years old. Producer.